

Роман КОСТИШИН

здобувач відділу новітньої історії

Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1508-947X>

e-mail: roman.kostyshyn2020@gmail.com

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА КОХАНА В 1920–1960-х РОКАХ

Проаналізовано основні напрями громадсько-політичної діяльності Володимира Кохана в 1920–1960-х роках крізь призму суспільно-політичних процесів у регіоні. Акцентовано увагу на особливостях формування його світогляду, зокрема показано, що підґрунтя виразної національно-патріотичної свідомості Володимира Кохана заклали родинні цінності, а також просвітні, громадські установи Галичини, які вели активну освідлювальну роботу серед українського населення регіону. Розглянуто внесок політика в діяльність Української військової організації (УВО), виокремлено коло його однодумців, серед яких – майбутні лідери національно-державницьких партій Галичини, національно-культурних організацій краю. Відзначено, що, перебуваючи в УВО в період національно-визвольних змагань, польсько-української війни 1918–1919 рр., він доклав чимало зусиль для захисту національно-культурних, соціально-політичних прав українців Галичини.

З'ясовано, що в середині 1920-х роках, будучи членом Української партії національної роботи (УПНР), він виступив одним з активних прихильників утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО). Схарактеризовано організаційно-політичну працю відомого політика, на конкретних прикладах проілюстровано боротьбу одного з лідерів української націонал-демократії за піднесення національної свідомості українців Галичини.

Крізь призму політичної біографії В. Кохана показано складне переплетення політичних, соціальних і національних аспектів українського суспільно-політичного руху в досліджуваний період. У загальних рисах схарактеризовано парламентську працю В. Кохана у вищому законодавчому органі Польщі. Доведено, що починаючи із 1928 р., партійна діяльність для одного з лідерів націонал-демократів відійшла на другий план, поступаючись парламентській роботі. Акцентовано вагу на організаційних здобутках у Фронті національної єдності (ФНС), в еміграції в Канаді як одного з очільників Комітету українців Канади (КУК).

Ключові слова: Володимир Кохан, громадсько-політична діяльність, Західна Україна, еміграція.

З відновленням незалежності України розпочався новий етап у розвитку української історичної біографістики, який характеризується помітним зростанням

інтересу науковців до незаслужено забутих діячів української історії, політиків, громадських діячів. До непересічних особистостей та активних діячів національного руху належить постать Володимира Кохана (1898–1966).

Всебічне вивчення життєвого шляху В. Кохана дозволяє розширити знання про особливості й динаміку суспільно-політичного руху в Західній Україні та еміграції в Канаді у середині ХХ ст. Мета статті – проаналізувати громадсько-політичної діяльності В. Кохана в контексті суспільних процесів у Західній Україні й еміграції в 1920–1960-х роках.

В українській і зарубіжній історіографії постать В. Кохана залишається малодослідженою. У наукових та науково-популярних студіях переважали уривчасті характеристики його діяльності. Формування громадсько-політичних поглядів, парламентська діяльність, праця в еміграції залишаються, в основному, поза увагою дослідників. В історіографічному дискурсі переважає інформація про нього як члена Фронту національної єдності. Зокрема, у передмові до видання «Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896–1944» (Львів, 2007) Василь Верига зауважив, що в липні 1933 р. Дмитро Паліїв «разом із Володимиром Коханом і Миколою Шлемкевичем організував нову українську легальну націоналістичну партію Фронт національної єдності (ФНЄ), яка боролася проти т. зв. нормалізації, що її провадило УНДО, і проти тактики терору ОУН»¹. Наталя Іщук-Пазуняк у статті «Дмитро Паліїв – громадсько-політичний діяч і публіцист. 1920–1939 роки» відзначила його важливу роль у створенні та діяльності ФНЄ².

Микола Кугутяк³, Ігор Соляр⁴ звертають увагу на діяльність Володимира Кохана в УНДО, його парламентську діяльність у польських сеймі та сенаті. Значну увагу постаті В. Кохана приділено в чотиритомнику «Надбужанщина»⁵. Аналізуючи суспільно-політичне й економічне життя краю, Тарас Чубатий виділяв Сокальський повіт як один із найактивніших і національно свідомих. Він згадав «кадру вироблених селян-патріотів, що дотримували кроку інтелігенції, а не раз перевищували її як в ідейності, так і в культурній поведінці»: Володимира Кохана з Тудоркович, Костя Мигаля зі Себечева, Костя Загороду з Довжнева, Миколу Голяра з Угринова й ін.⁶. У статті «Національне відродження Сокальщини в 1920-х роках» Василь Максимець відзначив вплив політичних діячів, зокрема Володимира

¹ Верига В. Передмова. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896–1944*: збірник праць і матеріалів. Львів, 2007. С. 5.

² Іщук-Пазиняк Н. Дмитро Паліїв – громадсько-політичний діяч і публіцист. 1920–1939 роки. *Там само*. С. 27.

³ Кугутяк М. Українська націонал-демократія. 1918–1939. Київ; Івано-Франківськ, 2002. Т. 1. 465 с.

⁴ Соляр І. Зовнішні орієнтації національно-державницьких партій Західної України (1923–1939). Львів, 2011. 354 с.

⁵ Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмщина і Підляшшя. Історично-мемуарний збірник / ред. кол.: М. Мартинюк (гол. ред.) та ін. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1986. Т. 1. 962 с.

⁶ Чубатий Т. Про кооперацію в Сокальщині та сусідніх районах. Національне відродження Сокальщини в 1920-х роках. *Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмщина і Підляшшя. Історично-мемуарний збірник* / ред. кол.: М. Мартинюк (гол. ред.) та ін. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1986. Т. 1. С. 285.

Кохана, на піднесення національної свідомості повіту⁷. У розвідці Юрія Шепаровича «Окружний союз кооператив у співпраці з філією товариства “С.Г. [Сільський господар – Р. К.]” у Сокалі» Володимира Кохана поряд з Олександром Ріпецьким, о. Іваном Кашубинським, Богданом Чайковським, о. Еміліаном Трешневським названо «живим бастионом, об який розбивалися всі противні хвилі міжвоєнного шляхетсько-польського лихоліття»⁸.

Ярослав Гура описав проведення «пацифікаційної акції» 1930 р. у Сокальському повіті, яка розпочалася 27 вересня із Сокаля та сіл Пархач і Сілець. Каральну акцію виконував 2-й ескадрон 6-го полку кавалерії, який розташовувався в Жовкві. Від 5 до 9 жовтня 1930 р. її проводили в рідному селі В. Кохана – Тудорковичах. Обшуки проведено в господарствах Івана Робака, Семена Гулиди, Павла Сидора і Павла Кодана. «Але найбільшого знищення завдали вони хазяйству Семена Кохана – батька колишнього посла до польського сейму, Володимира Кохана, – зауважив автор. – Вони знищили обстанокву в хаті, запаси в коморі та на подвір'ї, збіжжя і пашню вояки брали зі стодоли і кормили своїх коней»⁹.

Степан Волинець вважав, що Володимир Кохан належав до молодшого покоління передвісників і творців Листопадового зриву. «Обдарований природою організаційним талантом, – відзначав дослідник, – і маючи в своїх жилах гін до провідництва, він на цілий ріст виріс щойно після закінчення Першої світової війни»¹⁰.

Джерельна основа статті – матеріали Центрального державного історичного архіву України у м. Львові (ЦДАУЛ), матеріали преси, спогади Івана Кохана (сина Володимира) та тогочасних політиків.

Володимир Кохан народився 4 грудня 1898 р. у с. Нисмічі Сокальського повіту. Родина Коханів переїхала до Тудоркович, коли Семен Кохан купив господарство Вавринюків, які виїхали до Канади 1913 р. «Це велике господарство із просторими будинками й гарним садом було місцем, де виростала Стеля Стечишин (з дому Вавринюк), де Семен виховав сімох синів і де я провів свою ранню молодість»¹¹.

Після закінчення народної школи в рідному селі навчався у філії Львівської академічної гімназії, де в цей період викладали відомі українські педагоги: Степан Томашівський, Іван Зілінський, Степан Белей, Філарет Колесса, Юліан Гірняк, Лука Турчин, Василь Пачовський та ін. Першу світову війну він зустрів на шкільній лаві. Після призову та короткого військового вишколу В. Кохана направлено на Італійський фронт. Після розпаду Австро-Угорської імперії він повернувся до Західної України, вступив до лав Галицької армії (ГА), у ранзі хорунжого брав участь у польсько-українській війні 1918–1919 рр., був пораненим.

Після закінчення польсько-української війни 1918–1919 рр. повернувся до рідної Сокальщини. Не сприймаючи польської окупації, зосередився на організації культурно-освітнього й економічного життя у краю. У статті Семена Романіва

⁷ Максимець В. Національне відродження Сокальщини в 1920-х роках. *Там само*. С. 214.

⁸ Шепарович Ю. Окружний союз кооператив у співпраці з філією товариства «С.Г.» у Сокалі. *Там само*. С. 263.

⁹ Гура Я. Пацифікація в Сокальському повіті. *Там само*. С. 300.

¹⁰ Волинець С. Володимир Кохан. *Передвісники і творці Листопадового зриву. Західно-українські громадські і політичні діячі*. Вінніпег, 1965. С. 283.

¹¹ Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Каміначчина, Холмщина і Підляшшя. Історико-мемуарний збірник. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1994. Т. 3. С. 636.

«Революційна Сокальщина в моїх спогадах»¹² схарактеризовано початки утворення УВО в цьому повіті. За його словами, першим ініціатором й організатором УВО на Сокальщині був колишній старшина ГА М. Мельничук – кооперативний ревізор (чи інструктор) зі с. Винники біля м. Белз, працював у системі Ревізійного союзу українських кооперативів (РСУК). Саме він сформував таємне ядро УВО з ветеранів УГА в Сокальському повіті: Володимир Кохан – кооператор із с. Тудорковичі, Володимир Матвіяс – син пароха зі с. Яструбичі, Кость Мигаль – громадський діяч із с. Себечів¹³. Виникнення і розбудова підпільної військової організації пошавила українське суспільно-політичне життя у краї. УВО заявила про себе протестними акціями проти дій польського уряду, що мали на меті поширити на край загально-польську адміністрацію.

1923 р. група членів УВО розпочала кроки щодо створення легальної організації, яка згодом оформилася як Українська партія національної (члени, утаємничені в суть цієї організації, називали її Українська партія національної революції). За словами відомого дослідника Михайла Швагуляка, УПНР «не стала тривким і дієвим фактором українського політичного життя»¹⁴. У 1923 р. вони заснували свій друкований орган – журнал «Заграва». До проводу партії обрано: посла Самійла Підгірського (голова), Дмитра Донцова (секретаря), членами керівництва стали Володимир Кузьмович, Дмитро Паліїв, Олександр Луцький. Важливу роль у цій партії відігравали Володимир Кохан, Орест Левицький, Роман Сушко, Іван Кедрин-Рудницький, Мілена Рудницька і Ярослав Цурковський. Це була спільна Галицько-Волинська партія націоналістичного напрямку.

У 1926 р. став директором «Українського банку» в Сокалі, а згодом – головою Надзірної ради Окружного союзу кооперативів тут же. Водночас розпочав політичну діяльність в Українському національно-демократичному об'єднанні. Ймовірно, поштовою до вступу стало віче в Сокалі 9 квітня 1926 р., організоване повітовим комітетом партії за участю представників ЦК Дмитра Паліїва, Володимира Целевича і Сергія Хруцького¹⁵. Вже 13 травня 1926 р. В. Кохан взяв участь в обговоренні проєкту Програми УНДО. В інформації «Діла» стверджено, що «селянин Кохан Володимир боронить проєкту програми і заявляє від селянства, що земля може перейти до рук селян тільки без викупу»¹⁶.

Син Володимира Кохана – професор Маямського університету Іван Кохан – згадував одне з віч 1927 р. у Сокалі на підтримку кандидатів на послів польських сейму і сенату: «Дідунь [Семен Кохан – Р. К.] пропхався зі мною до високої трибуни, звідки промовці виголошували свої промови, і висадив мене на плятформу до батька, який посадив мене біля себе. Мені подобалося, що помімо тих тисяч голів, які я бачив з трибуни, мій батько зайнявся мною так, якби коло нас нікого й не було. В дитячій голові зродилося почуття, що мій батько є доброю людиною,

¹² Романів С. Революційна Сокальщина в моїх спогадах. *Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радохівщина, Каміначчина, Холмищина і Підляшшя*. Історико-мемуарний збірник. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1989. Т. 2. С. 108.

¹³ Там само. С. 109.

¹⁴ Швагуляк М. Національно-політична діяльність Дмитра Паліїва у міжвоєнний період. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів, 2000. Вип. 7. С. 410.

¹⁵ Вічевий рух. Віче УНДО в Сокалі. *Діло*. (Львів). 1926. 13 квітня.

¹⁶ Народній Комітет. Хід нарад і дискусій. *Там само*. 16 травня.

коли в такій складній ситуації присвячує мені так багато уваги. В дорослому віці моя думка про доброту й уважливність батька до людей не змінилася; я бачив, як у тяжких для батька ситуаціях він стрічав людей з теплою усмішкою і їхні проблеми вповні займали його увагу»¹⁷.

С. Романів з'ясував обставини висунення В. Кохана кандидатом у послы до польського сейму від виборчого списку УНДО на виборах 1928 р. На його думку, у період виборчої кампанії керівники УНДО вели переговори з лідерами УВО (очевидно, посередником виступав Д. Паліїв) для спільної консолідованої акції на виборах. Ішлося про роботу серед виборців краю щодо участі у виборах і можливість обрання українських діячів послами. Д. Паліїв запевнив керівництво УНДО, що УВО підтримає таємно цей план, але за однієї умови – керівництво УНДО поставить у визначених округах у виборчий список тих кандидатів, яких він подасть. На Сокальщині Д. Паліїв запропонував до виборчого списку кандидатури В. Кохана, В. Матвіяса і К. Мигаля, незважаючи на те, що головою повітового комітету УНДО працював відомий громадсько-політичний діяч О. Ріпецький і, логічно, він мав очолювати виборчий список. Проте домовленості були дотримані – список затверджено в редакції Д. Паліїва. Як згадував С. Романів, «В. Кохан не міг рівнятися популярністю в народі з д-ром Ріпецьким та й під час виборчої кампанії не мав часу спопуляризувати себе у цій виборчій окрузі, бо працював скарбником у споживчо-збутовій кооперативі, а тим часом його виборча округа охоплювала не тільки Сокальський повіт, але й також прилеглі повіти. Все ж таки, оскільки його прізвище було перше на виборчому списку, В. Кохан переміг на виборах»¹⁸.

У 1930 р. уже як посла польського сейму В. Кохана арештовано у Грубешові за захист українських православних церков на Холмщині. «В тім часі в мою пам'ять, – згадував син, – вбився запах фенолю, яким смерділа батькова білизна, яку привозили з львівської в'язниці “Бригідки” до прання вдома. Запах того дезинфекційного препарату був для мене першим поштовхом для дитячих роздумів про “злих поляків” і “добрих українців”»¹⁹.

У 1930 р., після дочасного розпуску польського парламенту, В. Кохана заарештовано (перебував у Львівській тюрмі). Незважаючи на арешт, виборці округи на парламентських виборах 1930 р. знову обрали його послом до польського сейму, висловивши довіру як відповідальному політикові. Відповідну кандидатську згоду В. Кохан підписав, сидячи в тюрмі.

Гострі ідеологічні дискусії на IV з'їзді УНДО (1932) спровокували розкол у партії. В. Кохан спільно з Д. Паліївим, критикуючи автономістські тенденції в УНДО, вийшли з неї 12 липня 1933 р. За тиждень, 19 липня, В. Кохан зрікся посольського мандата. За словами С. Волинця, «це був перший і мабуть єдиний випадок в історії українських парламентаристів у різних займанщинах, що посол зрікся свого мандата, не погоджуючись із зміною політичної лінії партії, з рамені якої він був вибраний до парламенту»²⁰. Зокрема, І. Кедрин у спогадах описав факт виходу В. Кохана з УНДО й УПР: «Екзекутива УНДО на своєму засіданні 6 липня 1933 року

¹⁷ Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Каміначчина, Холмщина і Підляшшя. Т. 3. С. 634.

¹⁸ Там само. С. 635.

¹⁹ Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина... Т. 3. С. 636.

²⁰ Волинець С. Володимир Кохан. С. 285.

в привабливості Президії Української Парламентарної Репрезентації припинила Палієва у членських правах. Центральний Комітет УНДО з 15 липня 1933, затвердивши постанову Екзекутиви, виключив Дмитра Палієва з УНДО. Посол Володимир Кохан і заступник члена ЦК Петро Постолок проголосили свою солідарність з Палієвим і виступили з УНДО. Василь Мудрий проголосив у “Ділі” велику передову статтю на першій сторінці “На чисті води” з вирахуванням прогріхів Палієва, при чому згадав там і кампанію Палієва проти статей Кедрина у “Ділі”. Але ані Палієву, ані названим двом громадянам та історія у суспільстві не пошкодила. Відомо, що Володимир Кохан, який зрікся посольського мандату, отриманого від УНДО, згодом став надзвичайно активним і позитивним директором канцелярії КУК у Вінніпегу, творчим співорганізатором I Світового Конгресу Вільних Українців»²¹.

Можна ствердити, що В. Кохан як прихильник націоналістичної доктрини на початку 1930-х років пройшов глибоку світоглядну кризу. Організаційний розрив з УНДО змусив групу Д. Палієва загалом шукати власний шлях у національній політиці. У «Новому часі» від 19 липня 1933 р. поряд із заявою Д. Палієва, В. Кохана і П. Постолока про вихід із партії містилася редакційна стаття під красномовним заголовком «До нового життя». Її автор, правдоподібно сам Д. Палієв, заявляв про початок «праці над творенням нових вартостей» і висував як її головне завдання відновлення «єдиного національного фронту»²².

Після виступу з УНДО й УІР В. Кохан приєднався до «Ідеологічної групи “Нового часу”», яку очолював тодішній редактор цього часопису Д. Палієв. 1 листопада 1933 р. оголошено про створення Фронту національної єдності. Про це повідомив новий суспільно-політичний часопис «Перемога», який опублікував тези новозаснованого об’єднання за підписом організаційної комісії ФНЄ. Відзначаючись організаційними здібностями, В. Кохан увійшов до організаційної комісії ФНЄ, яка складалася з п’яти осіб. Вона опрацювала статут ФНЄ, який склався з 10 пунктів. Головною у ньому стала теза: «Провід мусить бути явний, члени і прихильники ФНЄ мусять знати, хто ними проводить і хто є відповідальний». Їй В. Кохан залишився вірним у всіх наступних етапах життєвого шляху, навіть тоді, коли працював в інших організаціях.

Процес становлення ФНЄ затягнувся майже на три роки. У цей час особливу увагу звертали на обґрунтування ідеологічних підстав нової течії організованого націоналізму, що з волі фундаторів одержав назву «творчого». На шпальтах «Перемоги», яка стала ідеологічним органом ФНЄ, з’явилася низка статей на цю тему. Їхні автори критикували націоналізм оунівського типу, який іменували «охлократичним», а його політику характеризували як «повне програмове звихнення української націоналістичної ідеї»²³. Ставлячи за мету створення єдиного націоналістичного проводу та консолідацію під його керівництвом усіх сил народу на ґрунті творчого націоналізму, лідери ФНЄ покликалися на досвід націоналістичних рухів в Італії та Німеччині, котрі намагалися наслідувати.

На I конгресі ФНЄ 20 вересня 1936 р. підбито підсумки ідеологічно-пропагандистської підготовки й закладено організаційні основи об’єднання. В. Кохан

²¹ Кедрин І. Життя – події – люди... С. 200.

²² До нового життя. *Новий час*. (Львів). 1933. 19 липня.

²³ Звихнення одної ідеї. *Перемога*. (Львів). 1934. № 13.

виголосив організаційний реферат. У звіті про цей конгрес тижневик «Батьківщина» зауважив: «В. Кохан знайомив учасників Конгресу з конституцією ФНС. Він докладно пояснював окремі точки статуту й організаційного правильника. Він казав, що організація ФНС, це ті береги, що ними мала бути охоплена пливка течія життя українського народу й ті береги мали надати їй бігові простий і певний напрям до досягнення спільної й святої всім українцям мети»²⁴. На цьому конгресі В. Кохана обрано членом керівного органу ФНС – Політичної колегії, де він виконував обов'язки референта організаційних справ. Під його керівництвом ФНС розширив організаційну сітку у краї – дружини ФНС, об'єднані в області, організовано у всій Галичині.

Вибух Другої світової війни зупинив діяльність ФНС, як і інших легальних українських партій Західної України. В. Кохан із родиною емігрував на захід й осів у Кракові. У 1940–1942 рр. працював директором «Українського банку» в Ярославі з осідком у Кракові. У 1942–1944 рр. як визначного фахівця його запросили до Львова, де він працював директором організаційного відділу всіх українських кооперативних банків – т. зв. «Центробанку» у Львові.

Після закінчення Другої світової війни В. Кохан разом із тисячами українських емігрантів подався на захід й оселився в місцевості Ляндсгут біля Мюнхена в Баварії. Він став одним із творців та керівником Координаційного українського комітету, метою якого стало об'єднання громадських і політичних організацій у Німеччині. Активно приєднався до ініціативи щодо утворення Української Національної Ради (УНРади) в екзилі. У Ляндсгуті видавав журнал «На чужині», до якого сам писав й об'єднав навколо нього прихильників.

У 1948 р. В. Кохан виїхав із родиною на постійне поселення в Канаду і цього ж року став екзекутивним директором Комітету українців Канади. За словами С. Волинця, «з тим моментом відкрилась найсвітліша сторінка його многогранної громадсько-політичної діяльності. На тому становищі він розгорнув велетенську енергію і виявив свій великий організаційний і політичний талан»²⁵. Головними напрямками праці В. Кохана у 1950-х – першій половині 1960-х років стали: організація і проведення п'яти конгресів КУК, відкриття пам'ятника Тарасові Шевченку, організація фундації ім. Шевченка, видання «Кобзаря» англійською мовою, антології української поезії англійською мовою, організаційна праця щодо проведення Світового конгресу вільних українців.

Помер В. Кохан 13 червня 1966 р. на 68-му році життя. Похорон його і дружини Лідії, яка померла за кілька годин після нього, став маніфестацією. У похороні взяли участь представники українських еміграційних організацій, прем'єр Монітоби Даф Роблін (Daf Roblin). Вислови співчуття надіслали прем'єр-міністр Канади Пірсон (Lester Bowles Pearson), лідер опозиції Діфенбекер (John George Diefenbaker) та ін. Перший віце-президент КУК, редактор «Українського голосу» Іван Сирник зазначив: «Як людина понадпересічних здібностей і великого життєвого досвіду, він без труду міг знайти для себе легшу працю з визначеними годинами, з меншими турботами і меншими вимогами. Але він вибрав працю в Комітеті Українців Канади, бо як великий соборник, він хотів працювати для соборної української

²⁴ *Батьківщина*. (Львів). 1936. 28 вересня.

²⁵ Волинець С. Володимир Кохан... С. 287.

громади, а не для якоїсь одної лише групи чи партії. Він вибрав працю в Комітеті Українців Канади, бо в Комітеті він вбачав втілення соборницької ідеї українства, конкретний вияв шляхетних прагнень і змагань соборного українства за краще завтра, за гідне місце свого народу під сонцем. У своїй праці в Комітеті він вбачав продовження своєї служби своєму народові, яку він почав на рідних землях ще в ранніх роках свого життя й де став визначним кооперативним, громадським і політичним діячем»²⁶.

REFERENCES

1. Batkivshchyna. (1936, Veresen 28) [in Ukrainian].
2. Chubatyi, T. (1986). Pro kooperatsiiu v Sokalshchyni ta susidnikh raionakh. *Natsionalne vidrozhennia Sokalshchyny v 1920-kh rokakh*. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyvshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 285). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
3. Do novoho zhyttia. (1933, Lypen 19). *Novyi chas* [in Ukrainian].
4. Hura, Ya. (1986). Patsyfikatsiia v Sokalskomu poviti. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyvshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istoryko-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 300). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
5. Ishchuk-Pazyniak, N. (2007). Dmytro Paliiv – hromadsko-politychnyi diiach i publitsyst. 1920–1939 roky. In O. Kupchynskiy (Ed.), *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zbirnyk prats i materialiv* (p. 27). Lviv [in Ukrainian].
6. Kedryn, I. (1976). *Zhyttia – podii – liudy. Spomyny i komentari*. New York [in Ukrainian].
7. Kuhutiak, M. (2002). *Ukrainska natsional-demokratiia. 1918–1939* (Vol. 1). Kyiv; Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
8. Maksymets, V. (1986). Natsionalne vidrozhennia Sokalshchyny v 1920-kh rokakh. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyvshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istoryko-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 214). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
9. Martyniuk, M. (Ed.). (1986). *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyvshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istoryko-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
10. Martyniuk, M. (Ed.). (1994). *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyvshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istoryko-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 3). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
11. Narodnii Komitet. Khid narod i diskusii. (1926, Traven 16). *Dilo* [in Ukrainian].
12. Romaniv, S. (1989). Revoliutsiina Sokalshchyna v moikh spohadakh. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyvshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istoryko-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 2, p. 108). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].

²⁶ Сирник І. Г. Велика і болюча втрата. *Український Голос*. (Вінніпег). 1966. 22 червня.

13. Sheparovych, Yu. (1986). Okruzhnyi soiuz kooperativ u spivpratsi z filiiieiu tovarystva «S.H.» u Sokali. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzhyna, Radekhivshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istoryko-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 263). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
14. Shvahuliak, M. (2000). Natsionalno-politychna diialnist Dmytra Paliiva u mizhvoiennyi period. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, 7, 410 [in Ukrainian].
15. Soliar, I. (2011). *Zovnishni oriientsii natsionalno-derzhavnytskykh partii Zakhidnoi Ukrainy (1923–1939)*. Lviv [in Ukrainian].
16. Syrnyk, I. H. (1966, Cherven 22). Velyka i boliucha vtrata. *Ukrainskyi Holos* [in Ukrainian].
17. Veryha, V. (2007). Peredmova. In O. Kupchynskyi (Ed.), *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zbirnyk prats i materiiativ* (p. 5). Lviv [in Ukrainian].
18. Vichevyi rukh. Viche UNDO v Sokali. (1926, Kvitin 13). *Dilo* [in Ukrainian].
19. Volynets, S. (1965). Volodymyr Kokhan. In *Peredvisnyky i tvortsi Lystopadovoho zryvu. Zakhidno-ukrainski hromadski i politychni diiachy* (p. 283). Winnipeg [in Ukrainian].
20. Zvykhennia odnoi idei. (1934). *Peremoha*, 13 [in Ukrainian].

Roman KOSTYSHYN

Degree-seeking student at the

Department of Contemporary History of Ukraine

Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the

National Academy of Sciences of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1508-947X>

e-mail: roman.kostyshyn2020@gmail.com

SOCIO-POLITICAL ACTIVITIES OF VOLODYMYR KOKHAN IN THE 1920–1960s

The main directions of Volodymyr Kokhan's public and political activities in the 1920–1960s are analyzed through the prism of socio-political processes in the region. Attention is focused on the features of the formation of his worldview. V. Kokhan's expressive national and patriotic consciousness was based on family values and was laid down by educational and public institutions of Halychyna, which carried out active awareness-raising work among the Ukrainian people of the region. The politician's contribution to the activity of the Ukrainian Military Organization (UMO) is considered, his circle of like-minded people is singled out, among them - the future leaders of the national-state parties and national-cultural organizations of Halychyna. While in the UMO during the national liberation struggle, the Polish-Ukrainian war of 1918–1919, he made considerable efforts to protect the national, cultural, and socio-political rights of Ukrainians in Halychyna.

In the mid-1920s, as a member of the Ukrainian Party of National Labor (UPNR), he was one of the active supporters of the Ukrainian National Democratic Alliance (UNDA). The well-known politician's organizational and political work is characterized; specific

examples show the struggle of one of the Ukrainian national democracy leaders for raising the national consciousness of the Ukrainians of Halychyna.

Through V. Kokhan's political biography's prism, the complex intertwining of political, social, and national aspects of the Ukrainian socio-political movement in the period is shown. The parliamentary work of V. Kokhan in the highest legislative body of Poland is outlined. Since 1928, party activity became secondary for one of the leaders of the National Democrats, comparing to parliamentary work. Emphasis is placed on organizational achievements in the National Unity Front (NUF), in exile in Canada, as one of the leaders of the Ukrainian Canadian Committee (UCC).

Keywords: Volodymyr Kokhan, socio-political activities, Western Ukraine, emigration.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ. І. КРИП'ЯКЕВИЧА

Україна

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА,
НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ,
ДЕРЖАВНІСТЬ

2020
33

Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / гол. ред. Ігор Соляр; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2020. Вип. 33. 540 с.

Збірник об'єднує студії з історії, мовознавства та літературознавства.

Статті історичного блоку розкривають актуальні проблеми історії України, а також містять розвідки про відомих людей та їх значення у формуванні української державності.

Мовознавчі студії репрезентують українсько-угорську наукову співпрацю, аналіз мовних явищ за матеріалами пам'яток XVI–XVIII ст. та за діалектними джерелами, а також дослідження проблеми інтеграції науково-технічного прогресу (психолінгвістичний аспект).

Дослідження з літературознавства зосереджені довкола аналізу підручників з української літератури XIX століття в університетській системі, особливостей зображення подій Другої світової війни у прозі Росії, США й Угорщини XX століття, а також дослідження поезії – віршів Шевченка та урбаністичних віршів Георга Гайма та Богдана Ігоря Антонича.

Ukraine: Cultural Heritage, National Consciousness, Statehood / Ed. Ihor Soliar; NAS of Ukraine, I. Krypiakievych Institute of Ukrainian Studies. Lviv, 2020. Vol. 33. 540 p.

The collection unites studies in history, linguistics, and literary studies.

Articles of the historical section reveal current problems in Ukraine's history and contain research about famous people and their importance in forming Ukrainian statehood.

Linguistic studies represent Ukrainian-Hungarian scientific cooperation, analysis of linguistic phenomena based on the materials of the 16th-18th centuries and dialect sources, and research on the problem of integration of scientific and technological progress (psycholinguistic aspect).

Research on literary studies focuses on the analysis of textbooks on Ukrainian literature of the 19th century in the university system, the features of the events of World War II in the prose of Russia, the USA, and Hungary of the 20th century, as well as a study of poetry - poems by Shevchenko and urban poems by George Heim and Bohdan Ihor Antonych.

Рекомендувала до друку вчена рада

Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
(протокол № 9 від 03.12.2020 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Соляр Ігор Ярославович, д.і.н., проф. (Україна)

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Романюк Михайло Васильович, к.і.н. (Україна)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Акіллі Алессандро (Achilli Alessandro), PhD (Australia)

Борчук Степан Миколайович, д.і.н., проф. (Україна)

Газдаг Вільмош (Gazdag Vilmos), PhD (Україна)

Даниленко Андрій (Danylenko Andriy), PhD, prof. (США)

Золтан Андраш (Zoltán András), dr hab., prof. (Угорщина)

Литвин Микола Романович, д.і.н., проф. (Україна)

Мозер Міхаель (Moser Michael), dr hab., prof. (Австрія)

Муравський Олег Іванович, к.і.н., с.н.с. (Україна)

Надрага Марта Степанівна, к.і.н., с.д. (Україна)

Пастух Тарас Васильович, д.філол.н., доц. (Україна)

Рембішевська Дорота Кристина (Rembiszewska Dorota Krystyna), dr hab., prof. (Польща)

Ситник Олександр Степанович, д.і.н., проф. (Україна)

Ястремська Тетяна Олександрівна, к.філол.н., с.н.с. (Україна)

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

Актуальні питання української історії	3
Паршин Ілля. Маловідома згадка про грамоту Луцького єпископа від 1319 року	3
Войтович Леонтій. Стільсько: між фактами і вигадками.	13
Пашук Володимир. Греко-католицьке духовенство – важливий соціальний чинник формування товариства «Просвіта»	38
Кондратюк Костянтин, Коцюмбас Ореста. Академічна гімназія у Львові (1849–1914)	50
Руда Оксана. Роль політичної партії «Мізрахі» в розвитку єврейського приватного шкільництва у міжвоєнній Польщі	69
Chotary Jurij. Plona Zginyi, the symbol of freedom and courage	81
Пагіря Олександр. Від співпраці до ворожнечі: протистояння Карпатської Січі та чехословацьких органів безпеки на зламі (1938–1939)	90
Ільницький Василь, Батюк Тарас. Боротьба радянських репресивно-каральних органів проти підрозділів тактичного відтинку 22 «Чорний ліс» (1946–1947)	111
Артимишин Юлія. «Закерзоння» як концепт: лінія–кордон–терен–втрачений регіон?	137
Боднар Галина. «Постійно відчували цензуру і відповідну планку над собою»: Львівський університет імені Івана Франка в 1970-х – середині 1980-х років (структура, викладачі, кадрова політика)	157
Піх Олег. Геополітичні розбіжності як чинник відносин Польщі та Росії (1994–2004)	177
Артимишин Павло. Харківські угоди 2010 року: візії політичних, медійних та експертних середовищ в Україні	194
Krasivskyi Orest, Pidberezhnyk Nadiia. Problems of nation-building processes in Ukraine at the present stage	214
Попко Сергій. Військово-політична співпраця України з НАТО: особливості імплементації програм співробітництва (кінець ХХ – початок ХХІ століття).	222
Матіїв Юлія. Соціальна політика в дискурсі політичних партій на позачергових виборах до Верховної Ради у 2014 році	234
Воєнна історія	243
Підшибякін Сергій. Іловайська трагедія 2014 року в дискурсі української громадської думки	243

Полтавець Юрій. Особливості навчального процесу в Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного на сучасному етапі	260
Постаті	270
Патер Іван. Іван Пулкою – український патріот, політик, державник	270
Сова Андрій. Освітньо-виховна діяльність Івана Боберського в Канаді	294
Каменцев Денис. Публіцистична діяльність Володимира Сальського	306
Галів Микола, Огар Анна. «Член ОУН» Варвара Степанівна Журбенко: доля репресованої вчительки (за матеріалами архівно- кримінальної справи)	318
Кравець Наталія. Архівно-слідча справа Василя Проходи як історичне джерело	331
Костишин Роман. Громадсько-політична діяльність Володимира Кохана в 1920–1960-х роках	342
Романюк Михайло. Життєвий шлях Лицаря Срібного хреста заслуги УПА Івана Червака («Дністрового»).	352
МОВОЗНАВСТВО	
Барань Єлизавета, Барань Адальберт. Внесок Іштвана Удварі в реабілітацію наукової спадщини Антонія Годинки	364
Осінчук Юрій. Церковнослов'янські запозичення в лексичній системі української мови XVI–XVII століть	379
Ястремська Тетяна. Картина світу і концепт: проблема (пере)осмислення	394
Мех Наталія, Мех Олег. Інформаційно-техногенний фактор і людина: психолінгвістичний аспект	411
ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО	
Генц Адріана. Історія літератури чи філологічні студії: підручники з української літератури XIX століття в університетській системі	422
Барань Адальберт. Особливості зображення подій Другої світової війни у прозі Росії, США й Угорщини XX століття (за романами Василя Гроссмана «Життя і доля», Джеймса Джонса «Віднині і повік», Імре Кертеса «Знедоленість»)	433
Шкраб'юк Петро. У житті й боротьбі – разом (чотири силуетки про незвичайних жінок України)	448
Пастух Тарас. Шляхи рецепції віршів Шевченка	465
Гаврилів Тимофій. Місто в модерністичній поезії. Урбаністичні вірші Георга Гайма та Богдана Ігоря Антонича	480

ОГЛЯДИ ТА РЕЦЕНЗІЇ

- Мочернюк Наталія.** [Рец.]: «Живий живе гадає!»: творча спадщина і чин Івана Іванця з погляду XXI століття [на кн.]: Іван Іванець (1893–1946). Стрілецькі мемуари, творча спадщина / Упоряд. А. Яців і Р. Яців; вст. сл.: П. Гринчишин; наук. ред. і авт. вст. ст. д.і.н. М. Литвин. Львів, 2019. 476 с.: іл. 494
- Голик Роман.** [Рец.]: Львівська Ставропігія XVIII – початку XX століття: консервативна організація перед викликами модерності [на кн.]: Киричук О., Орлевич І. Львівський Ставропігійський інститут (1788–1914). Роль у суспільно-політичному, культурному та релігійному житті українців Галичини / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; Львівський музей історії релігії. Львів: Логос, 2018. 288 с. 499
- Тараніна Богдана.** [Рец. на кн.]: Максим Яременко. Перед викликами уніфікації та дисциплінування: Київська православна митрополія у XVIII столітті. Львів: Вид-во УКУ, 2017. 272 с. (Серія «Київське християнство», т. 4). 503
- Приступа Євген.** [Рец. на]: Сова А. Іван Боберський: суспільно-культурна, військово-політична та освітньо-виховна діяльність: монографія; Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України; Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського; Центр незалежних історичних студій. Львів, 2019. 512 с. 512
- Міщанин Василь.** [Рец. на]: Вегеш М.М., Віднянський С.В. Августин Волошин – «батько карпатоукраїнського народу». Київ: Парлам. вид-во, 2020. 472 с. + Іл., ім. пок. 516
- Голик Роман.** [Рец.]: Освіта для нації: нова праця про міжвоєнну Галичину [на кн.]: Руда О. Національно-освітня політика урядів Польщі щодо населення Галичини в 20–30-х роках XX століття: реалізація та рецепції: монографія / Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2019. 802 с. 526

ЮВІЛЕЇ

- Ресент Олександр.** *Honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere* . . . 530
- Ястремська Тетяна.** Слово про Вчителя:
до ювілею Павла Юхимовича Гриценка. 533